

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The version of the following full text has not yet been defined or was untraceable and may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/47057>

Please be advised that this information was generated on 2021-09-19 and may be subject to change.

Merkel moet ijveren voor benoeming meer vrouwen - Waarom zoveel ophef over een 'Frau Bundeskanzler'?

Vrouwen 'op het pluche' als Merkel moeten van hun macht gebruik maken om meer vrouwen in hoge functies benoemd te krijgen, pleit .

Monique Leyenaar

De kranten staan vol van het feit dat een vrouw de nieuwe minister-president van Duitsland wordt. Waarom is dit reden voor zoveel ophef? Niet omdat er zo weinig vrouwen in de politiek zijn te vinden. De Duitse Bondsdag bestaat voor eenderde uit vrouwen en in het onlangs afgetreden kabinet van SPD en Groenen was 42 procent van de ministers vrouw.

Wat opzien baart is dat het hier om het machtigste politieke ambt van een land gaat en net zoals in het bedrijfsleven geldt ook in de politiek dat hoe machtiger de functie, hoe minder vrouwen wij daar zullen tegenkomen.

Hoe komt dat? Een eerste kenmerk van machtige posities is dat er maar weinig van zijn. Voor dat ene ambt van minister-president, en dus van partijleider van een potentiële regeringspartij, is de concurrentie moordend. Vele mannen staan in de politieke coulissen te trappelen, net zoals dat het geval is voor de schaarse posities van ministers, commissarissen van de koningin, burgemeesters van grote steden en politiek afgevaardigden in bijvoorbeeld machtige Europese commissies. Zo hadden slechts zestien vrouwen zitting in de 117-koppige commissie die de tekst van de Europese grondwet heeft gemaakt. Voor Angela Merkel geldt dat zij, net zoals zovele mannen, in haar aanloop naar deze functie gebruik heeft kunnen maken van een kruiwagen, de vroegere partijleider en kanselier, die haar onder meer in zijn kabinet opnam als minister van familie zaken. Maar vanaf het moment dat Helmut Kohl uit de gratie viel, is het gevecht om het leiderschap van de partij losgebarsten. In 2002, toen niet zij maar Edmund Stoiber werd gekozen als kandidaat voor het kanselierschap, leek het gevecht te zijn verloren, maar haar strijd lust werd uiteindelijk toch beloond.

In het algemeen zijn vrouwen minder bereid om een dergelijk fel gevecht om een positie aan te gaan.

Een tweede factor is dat het om macht gaat. Macht geef je niet gauw, noch vrijwillig uit handen. Als je zelf die machtige functies niet kan innemen, bijvoorbeeld omdat je niet kan worden herbenoemd, dan ligt het voor de hand om, next best, kandidaten uit het eigen netwerk die in zoveel mogelijk opzichten op je lijken, voor te dragen. En vrouwen lijken, zelfs als ze een mantelpak aantrekken, nu eenmaal niet op mannen en, nog belangrijker, verkeren doorgaans niet in dezelfde netwerken. Een derde factor is dat het om publieke functies gaat. Bij benoemingen moet rekening worden gehouden met de opinie van het volk, de kiezers, over de toekomstige ambtsdrager. Dat vrouwelijke kandidaten electoraal minder aantrekkelijk zouden zijn, is een hardnekkige opvatting en lastig te ontkennen, juist omdat

persoonskenmerken niet te onderscheiden zijn van het vrouw- of manzijn. Heeft Merkel zetels moeten inleveren ten opzichte van de peilingen omdat zij een vrouw is of omdat zij 'niet goed overkomt'? Wat ongetwijfeld een rol speelt is dat mannelijke politici per definitie meer vertrouwen inboezemen, omdat mannen nu eenmaal eerder worden geïdentificeerd met politieke leiders. Er zijn immers vrijwel geen vrouwelijke politieke leiders.

Echter, uit kiezersonderzoeken blijkt dat het overgrote deel van de kiezers geen principiële bezwaren heeft tegen een vrouwelijke president of premier. Een omgekeerde redenering zou in deze tijd van zoveel politiek wantrouwen eveneens kunnen opgaan. Vrouwelijke politieke leiders zijn nieuw en passen dus minder in het beeld van vriendjespolitiek en graaicultuur. Meer vrouwen in politieke functies zorgt er in ieder geval voor dat de responsiviteit wordt vergroot en draagvlak voor beslissingen wordt uitgebreid.

Alhoewel dus opmerkelijk, een vrouw in het hoogste politieke ambt, Merkel is zeker niet de enige. In Europa zijn zes vrouwen haar voorgedaan: Thatcher in Engeland, de Lourdes Pintasilgo in Portugal, Brundtland in Noorwegen, Cresson in Frankrijk, Suchocka in Polen en Jaatteenmaki in Finland. Vrouwelijke presidenten zijn verder nog Robinson en McAleese in Ierland, Vike-Freiberga in Letland en Halonen in Finland. Als al deze vrouwen, net zoals mannen dit doen, van hun positie gebruik hadden gemaakt om andere vrouwen in machtige functies te benoemen, dan was een Frau Bundeskanzler in 2005 geen reden meer om daarmee de voorpagina's te vullen.

Van Thatcher is bekend dat zij geen enkele moeite voor andere vrouwen heeft gedaan. Daarentegen zorgden Brundtland en Jaatteenmaki ervoor dat de helft van hun kabinet uit vrouwen bestond en van Halonen is onder meer bekend dat zij persoonlijk heeft gezorgd voor de benoeming van een vrouwelijke president van de Finse bank. Haar ministerschap voor emancipatie en familiezaken ten spijt, was voor Merkel tot nu toe het vrouwzijn in de politiek onbespreekbaar. In interviews weigert zij consequent vragen hierover te beantwoorden. Laten wij hopen dat dit een campagne-strategie is en dat zij, eenmaal op het pluche, haar macht ook zal gebruiken voor de benoeming van veel meer vrouwen in politieke en publieke functies.

Monique Leyenaar is politicoloog en verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen.